

Mia Laiho kok

Kirjallinen kysymys koronapassin käyttöönotosta Suomen sisällä

Eduskunnan puhemiehelle

Yhteiskunta on ollut suljettuna enemmän tai vähemmän kohta melkein 1,5 vuotta. Monissa muissa maissa kulttuuri-, tapahtuma-, liikunta- ja ravintola-alaa on päästy avaamaan koronaturvallisesti hyödyntäen rokotetodistusta ja testauksia. Tällä hetkellä Suomen rokotekattavuus on jo varsin korkea. Yli 70-vuotiaista suomalaisista on rokotettu 93 prosenttia ja 20—69-vuotiaista 75 prosenttia. Tällä hetkellä jo yli 1,6 miljoonaa suomalaista on saanut myös tehosterokotteen. Sairaaloiden kuormitus ei ole tällä hetkellä vaarassa ja koronaan liittyvä kuolleisuus on laskenut.

Suomessa pitäisi pohtia vakavasti koronatodistuksen/koronapassin käyttöönottoa yhteiskunnan turvallisen avaamisen välineenä. Suomessa on otettu käyttöön EU:n digitaalinen koronatodistus, mutta sen käyttöä ei ole julkisesti ilmoitettu laajennettavan tai hyödynnettävän Suomen sisällä tapahtuvien kulttuuri-, liikunta- ja tapahtuma-alojen sekä muiden mahdollisten toimintojen avaamiseen. EU:n yhteinen koronatodistus on digitaalinen todiste siitä, että henkilö on joko saanut koronavirusrokotuksen, saanut negatiivisen testituloksen tai parantunut koronavirusekspositiosta. Kaikki kolme tietosisältöä tulee koronatodistukseen samalla kertaa. EU-jäsenmaiden tulee ottaa todistus käyttöön viimeistään 12. elokuuta.

EU:n koronatodistuksen on tarkoitus helpottaa vapaata ja turvallista liikkumista EU:n sisällä koronapandemian aikana. Se myös vapauttaa haltijansa tietyistä rajoituksista, kuten karanteenista. EU:n koronatodistus on saatavilla ilmaiseksi kaikilla EU:n virallisilla kielillä sekä digitaalisessa että paperimuodossa. Siihen merkitään tiedot covid-19-rokotuksista, testeistä ja taudista paraneemisesta. Suomen sisällä samaa mallia voitaisiin käyttää pitämään Suomen palvelut auki terveydellisesti ja talous sekä elinkeinoelämä pyörimässä.

Malli ei pakottaisi tai edellyttäisi ketään ottamaan covid-19-rokotetta, vaan koronatodistus olisi tapahtuman tai tilaisuuden ovella myös sisäänpääsyvain tapahtumaan. Koronatodistus avaisi kuitenkin tapahtumat rokotetuille ja koronan sairastaneille, mutta myös tuoreen koronatestin ottaneille. Koronatodistus olisi oikeasti tietenkin keino avata yhteiskuntaa vastuullisesti ja nopeasti. Koronatodistusta ovat erityisesti toivoneet pandemiasta pahimmin kärsineet alat, kuten matkailuteollisuus ja tapahtumajärjestäjät. Koronatodistuksen käyttöönotto mahdollistaisi pahentuneen tautitilanteen aikana myös asioimisen ravintoloissa, kahviloissa, teattereissa, urheilutapahtumissa jne. Koronapassin avulla voisi myös esim. hautajaisiin osallistua laajempi läheisjoukko ja omaisvierailut hoivayksiköissä olla tarvittaessa pidempikestoisia. Huomioiden nuorten ikäryhmien rokotteiden myöhempi rokotekattavuuden saavuttaminen olisi myös helposti saatavilla oleva ja edullinen testausmahdollisuus huomioitava. Tässä voitaisiin hyödyntää esim. matalan kynnyksen pikatestauksia.

Kirjallinen kysymys KK 428/2021 vp

Kansainvälisesti koronatodistuksen käyttöönotto maan rajojen sisällä on onnistunut, sitä käytetään hyödyksi myös rajoilla. Suomessa esimerkiksi Turun yliopiston valtiosääntö- ja hallinto-oikeuteen perehtynyt julkisoikeuden professori Janne Salminen on ottanut siihen myös eilen kantaa ja ei nähnyt koronatodistuksen käyttöönottoa ongelmallisena tietyt reunaehdot huomioiden. Tanskassa kaikki puolueet yhdessä sopivat, miten maa avataan koronatodistuksen avulla ja miten syksy voidaan hoitaa ilman koronasulkuja. Tanskan koronapassista ei myöskään käy ilmi, mikä näistä on ollut passin saamisen perusteena.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän pj Mykkänen ehdotti jo keväällä 2021 toimenpidealoitteessaan, että hallitus ryhtyy välittömästi tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta yhteiskunnan nopeamman avaamisen mahdollistava koronatodistus otetaan Suomessa käyttöön.

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) Taloustutkimuksella teettämän kyselyn mukaan 63 % vastaajista kannattaa koronapassin ottamista käyttöön Suomessa. Vastaajista 23 % ei kannattanut ja 14 % ei osannut ottaa kantaa.

Koronapandemian torjumiseksi asetetut rajoitukset ja suositukset rajoittavat monelta osin ihmisten perusoikeuksia. Perustuslakivaliokunta on linjannut, että koronapandemian hillitsemiseen liittyvien rajoitusten tulee täyttää niin välttämättömyyden, oikea-aikaisuuden, tarkkarajaisuuden kuin oikeasuhtaisuuden kriteerit. Koronatodistus olisi väline, jonka avulla rajoitustoimien oikeasuhtaisuutta ja tarkkarajaisuutta voitaisiin lisätä vähentäen samalla ihmisten perusoikeuksiin liittyviä rajoituksia.

Digitaalinen koronatodistus on väline, jonka avulla rokotetut, koronan sairastaneet ja tuoreen negatiivisen testituloksen saaneet voisivat lähteä liikkeelle, käydä teattereissa, majoittua kylpylöihin, käydä harrastuksissa ja nauttia ravintolaillallista turvallisesti.

Elinkeinonharjoittajien ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta jatkuvat laajat rajoitukset eivät voi jatkua. Tautitilanteen pahentuessa rajoituksilla on merkittäviä haittoja terveydellisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti. Pelkillä rajoituksilla ei voida jatkaa, koska yhteiskunta ei kestä. Toisaalta rajoitusten pitäisi olla välttämättömiä ja laajat rajoitukset astuvat herkästi ihmisten perusoikeuksien tai ainakin joidenkin ihmisryhmien perusoikeuksien päälle. Koronatodistus/koronapassi olisi tärkeä työväline sekä yhteiskunnan rattaiden pyörimisen että ihmisten perusoikeuksien toteutumisen varmistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus ryhtynyt koronatodistuksen/koronapassin valmisteluun,

jos valmistelua ei ole aloitettu, mitkä ovat perusteet sille ja

aikooko hallitus aloittaa koronapassin käyttöönoton valmistelun Suomen sisäiseen käyttöön terveysturvallisuuden varmistamisen työvälineenä ja missä aikataulussa?

Kirjallinen kysymys KK 428/2021 vp

Helsingissä 28.7.2021

Mia Laiho kok